

A vendégszerkesztők előszava

A pszichológiai tanácsadás az emberek életének számtalan színterén megjelenő, és így talán a leggyakrabban végzett pszichológiai tevékenység. Ennek eredményeként az egyik leginkább növekvő szakmai közösség is. Mind Európában, mind az Amerikai Egyesült Államokban (USA) érzékelhető ez a növekvő tendencia. Ezt jelzi egyrészt a *European Association of Counselling Psychology* (EACP, Pszichológiai Tanácsadás Európai Társasága) megalakulása, amely szakmai szerveződés arra törekszik, hogy valamennyi európai ország szakembereit megszólítva jöjjön létre összefogás, szakmai közösség, szakmai építkezés.¹ A pszichológiai tanácsadás szakembereinek száma az USA-ban is növekedést mutat, 2012–2022 között a prognózisok szerint a szakemberek száma 11%-kal fog nőni.² Beszédes, hogy az USA-ban 75, az *American Psychological Association* (APA, Amerikai Pszichológiai Társaság) által akkreditált pszichológiai tanácsadás doktori (PhD és PsyD) program működik, ahol tanácsadó pszichológusok képződnek.³

Magyarországon hasonlóan tapasztalhatjuk a pszichológiai tanácsadás iránti érdeklődés növekedését a képzés és a szakmai közösség vonatkozásában egyaránt. Az 1993-ban az Eötvös Loránd Tudományegyetemen (ELTE) indult tanácsadó szakpszichológus szakirányú továbbképzést elvégzők száma az elmúlt tíz évben megduplázódott, és növekszik a tanácsadás- és iskolapszichológiai szakirányú pszichológus MA képzésben résztvevők létszáma is. A szakmai programokon (PSZITA konferencia, Tanácsadó Estek) szintén egyre több érdeklődő jelenik meg.

A társadalmi változásokra mindig gyorsan reflektáló pszichológiai tanácsadás elengedhetetlenül fontos alapja a kutatásokkal alátámasztott szakmai anyagok megjelenése. Ezek egyrészt megújíthatják a szakmai képzéseket, másrészt útmutatást adhatnak a gyakorló munkát végző szakembereknek. A pszichológiai tanácsadásban ez a tudományos feladat az 1990–2010-es években háttérbe szorult. A gyakorló szakembereknek a szakterületükön végzett intenzív tapasztalatszerzései kevésbé tudtak írásos szakmai anyagokként, jó gyakorlatokként megjelenni. Ez nemzetközi és hazai vonatkozásban egyaránt tapasztalható. Scheel és munkatársai (2011) a *The Counselling Psychologist* (TCP) és a *Journal of Counselling Psychology* (JCP) tartalmának elemzését vizsgálva azt találták, hogy 1979 és 2008 között a ta-

¹ <https://eacp.weebly.com/>

² Online Psychology Degrees. 20 highest paid jobs in the field of psychology. Letöltve: 2017. 11. 17-én: <http://www.online-psychology-degrees.org/highest-paid-jobs-in-psychology/>

³ Society of Counseling Psychology, Division 17. Letöltve: 2019. 06. 28-án: <https://www.div17.org/about-cp/list-of-apa-accredited-counseling-psychology-phd-and-psyd-programs/>

nácsadással kapcsolatos tanulmányok előfordulási gyakorisága 77,7%-ról 37,2%-ra csökkent.⁴ Magyar vonatkozásban hasonló tapasztalhatunk. Az 1970–1980-as években megjelenő pszichológiai tanácsadás módszertani sorozatok, szöveggyűjtemények, egyetemi jegyzetek az 1990–2000-es évekre számukban csökkentek, a sorozatok megszűntek. A publikációkat vizsgálva Scheel és munkatársai (2011) elemzése arra mutat rá, hogy úgy tűnik, míg a pszichológiai tanácsadás mint elméleti megközelítés és a tanácsadói képzés iránti érdeklődés nem csökkent, addig a tanácsadás empirikus vizsgálata iránti érdeklődés hanyatlást mutatott. Ennek hátterében az empirikus vizsgálatok szigorodó feltételeinek való megfelelés nehézsége, a folyamat- és eredménykutatásokhoz szükséges tanácsadói ellátórendszerek hiánya – így a jól definiált minta és az intervenciók keretek hiánya – feltételezhető. Ugyanakkor azt is látjuk, hogy míg korábban a tanulmányok sokkal inkább a szűken vett pszichológiai tanácsadás témájában íródtak, addig napjainkra a pszichológiai tanácsadás témakörének bővülésével (pl. társadalmi igazságosság, kulturális kompetencia, rendszerszemlélet) nehezebb a határok kijelölése, és a készülő tanulmányok gyakran más szakmaterületek szaklapjaiban jelennek meg, ezzel gyengítve a pszichológiai tanácsadás identitását.

Reflektálva e tendenciára, keresve az okokat és következményeket, a 2010-es évektől a pszichológiai tanácsadásban dolgozó szakemberek hazánkban is törekedtek e tendencia megváltoztatására, a pszichológiai tanácsadás területén a kutatások és a publikációk számának növelésére. Vannak biztató eredmények, pl. szerkesztett kötetek,^{5,6,7,8} tematikus különszámok,⁹ vagy a Pszichológiai Tanácsadás Szakmai Alapprotokolljának megjelenése,¹⁰ de e téren még jelentős feladatok állnak előttünk. Jelen tematikus kötet is ezt a törekvést szolgálja.

⁴ Scheel, M.J., Berman, M., Friedlander, M.L., Conoley, C.W., Duan, C., & Whiston, S.C. (2011). Whatever happened to counseling in counseling psychology? *The Counseling Psychologist*, 39(5), 673–692.

⁵ A Felsőoktatási Tanácsadás Egyesület FETA Könyvek sorozata (2006–2019). Letöltve: 2019. 07. 08-án: <http://feta.hu/kiadvanyok>

⁶ Kulcsár, É. (szerk.) (2009). *Tanácsadás és terápia*. Budapest: Eötvös Kiadó

⁷ Herskovits, M., & Ritoók, M. (szerk.) (2013). *Tehetségek vonzásában*. Budapest: FETA. Letöltve: 2019. 07. 08-án: http://www.feta.hu/sites/default/files/tehetsegek_vonzasaban_szines_ket_oldal.pdf

⁸ Kissné Viszket, M., Puskás Vajda, Zs., Rácz, J., & Tóth, V. (szerk.) (2016). *A pszichológiai tanácsadás perspektívái: tisztelegő kötet Ritoók Magda 80. születésnapjára*. Budapest: L'Harmattan

⁹ Kaló, Zs., Kissné Viszket, M., & Rácz, J. (szerk.) (2017). *Pszichológiai Tanácsadás. Alkalmazott Pszichológia 2017/4*. Letöltve: 2019. 07. 08-án: <http://ap.elte.hu/archivum/20174-2/>

¹⁰ Kissné Viszket, M., Mogyorósy, Zs. (2019). *A pszichológiai tanácsadás szakmai alapprotokollja*. Budapest: ELTE Eötvös Kiadó. Letöltve: 2019. 07. 08-án: http://www.eltereader.hu/media/2019/06/Kissne_Viszket_Pszich_tanacsadas_WEB.pdf

A kötet elméleti, összegző és kutatási tanulmányokkal kezdődik. Egyrészt igyekszik elhelyezni a pszichológiai tanácsadást más társszakmákhoz való viszonyában, hangsúlyozva az alapvető elkülönüléseket, de jelezve a közös metszetek helyét is. Empirikus munkában olyan aktuális témákkal ismerkedhetünk meg, mint a nők helyzete és a szerhasználat, beillesztve egy adott társadalmi kontextusba.

A pszichológiai tanácsadás gyakorlásához a szakembereknek egyre gazdagabb módszertanra van szüksége. Ehhez próbál segítséget nyújtani a kötet módszertani része, ahol olvashatunk krízisben, traumában használható érzelemregulációs eszközökről, hangsúlyozva a pszichológiai tanácsadás krízisellátásban való elengedhetetlen szerepét. Fontosnak gondoljuk, hisz egyre nagyobb teret nyer a munkavégzésben (pl. szakszolgáltatokban, iskolákban, szervezetekben), hogy a csoport mint tanácsadói forma hangsúlyt kapjon, a munkavégzés során a csoportos tanácsadás lehetőségei egyre inkább használhatóvá váljanak. Így egy újabb tanulmány a gyermekpszichodráma módszerének kamaszcsoportokban alkalmazható lehetőségeiről oszt meg tapasztalatokat. Napjaink változó életmódja új irányokat, feladatköröket jelöl ki a pszichológiai tanácsadás számára. Ilyen terület a táplálkozás-pszichológia, amellyel a pszichológiai tanácsadás új szempontokkal gazdagodik.

Nagy örömmel adunk hírt a tematikus számban Norman Amundson *Active Engagement* című könyvének 20. évfordulós kiadásáról, amelyet jó szívvel ajánlunk. Igyekszünk részletes beszámolóval hírt adni a III. Pszichológiai Tanácsadás Konferenciáról (PSZITA). A IV. PSZITA 2019. november 9-én kerül megrendezésre.¹¹

Bízunk abban, hogy ezzel a tematikus kötettel a pszichológiai tanácsadás területén dolgozó pszichológusok szakmai elköteleződése és identitása tovább erősödhet. Szeretnénk felhívni a figyelmet a pszichológiai tanácsadás új módszertani lehetőségeire, új témáira. Reméljük, hogy a tematikus szám további szakmai anyagok, tanulmányok születéséhez is meghozza a kedvet.

Kissné Viszket Mónika, Mogyorósy-Révész Zsuzsanna és Rác József

E-mail: viszket.monika@ppk.elte.hu
mogyorosy.revesz.zsuzsa@gmail.com
racz.jozsef@ppk.elte.hu

¹¹ Tájékoztató, regisztráció az alábbi linken érhető el: <https://forms.gle/Gia2T8xYa3iHo9ed6>

